

Nr 64.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 24 februari 1933 dagtecknad proposition nr 165, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att,

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

dels föreskriva, att distriktsveterinär, som till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet med ingången av år 1934 övergår i statens tjänst, skall, så länge han kvarstår i sådan befattning, i pensionshänseende fortfarande tillhöra statens pensionsanstalt, varvid skola i huvudsak iakttagas av föredragande departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet förordade grunder;

dels besluta, att för distriktsveterinär, å vilken lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) om civila tjänst innehavares rätt till pension erhåller tillämpning, skola gälla det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som enligt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension tillämpas för befattningshavare i 19:e lönegraden;

dels ock förklara, att för länsveterinär samt för distriktsveterinär, å vilken lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension erhåller tillämpning, skall i fråga om tjänstårsberäkning för erhållande av pension gälla, att tjänstetid i av landsting avlönad befattning såsom distriktsveterinär tillgodoräknas i dess helhet, om tjänstepensionsavgift av befattningshavaren för nämnda tid erlagts till statens pensionsanstalt, men eljest med två tredjedelar.

Lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 2, 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907
(nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.¹**

Häri genom förordnas, att 2, 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Denna lag — — — stadgat.

I fråga om pension i vissa fall åt tjänst innehavare, som vid kommunal mellanskolas ombildning till allmänt läroverk överflyttas till läroverket, så ock i fråga om pension åt distriktsveterinär, vilken till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet övergått i statens tjänst, är likaledes särskilt stadgat.

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:

för manlig — — — tjänstår;

för kvinnlig — — — tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) för kvinnlig — — — tjänstår;

b) för yrkesinspektris — — — tjänstår;

c) för tjänsteman — — — tjänstår;

d) för provinsialläkare — — — tjänstår;

e) för fyringenjör — — — tjänstår;

f) för förste — — — tjänstår;

g) för yrkesinspektör, skogs- och flottledsinspektör samt yrkesinspektörsassistent ävensom underinspektör inom yrkesinspektionen, för bergmästare, gruvingenjör, sprängämnesinspektören och statsinspektör över elektriska starkströmsanläggningar, för chefen för statens provningsanstalt samt avdelningschef och förste avdelningsingenjör vid anstalten, för lärare vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkarinstitutet, undervisningsanstalterna för barnmorskor, veterinärintitutet, Chalmers tekniska institut, fria konsternas akademi, musikaliska akademiens konservatorium, skogshögskolan, lantbrukshögskolan samt

¹ Senaste lydelse se beträffande 2 § 1929: 152, 5 § g) 1932: 258, 5 § h) 1925: 276, 5 § i) 1930: 182 samt 6 § sista stycket 1932: 258.

lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, för folkskolinspektör, för nomadskolinspektören, för avdelningsföreståndare och överassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, för avdelningsföreståndare vid statens växtskyddsanstalt och vid statens skogsförsöksanstalt, föreståndare för statens centrala frökontrollanstalt ävensom för statskonsulenter i olika grenar av lantushållningen samt länsveterinärer: vid sextiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

h) för rektorer och lektorer vid tekniska fackskolor, tekniska gymnasier och tekniska elementarskolor, för manlig rektor vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte samt för distriktsveterinärer: vid sextiofem levnads- och trettio tjänstår;

i) för läkare vid statens anstalter för sinnessjuka eller vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning, rektorer och ämneslärare vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna samt annan övningslärare vid sådan läroanstalt än de under e) särskilt angivna, rektorer vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodå, förskolan för blinda i Växjö samt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda ävensom för lärare vid skeppsgosseskola: vid sextiofem levnads- och trettiotre tjänstår;

k) för den — — — tjänstår;

l) för chefen — — — styrelse;

m) för lantbruksinspektör — — — tjänstår.

6 §.

Skyldighet att från tjänsten avgå inträder:

a) för innehavare — — — oförmögen;

b) för annan — — — år;

c) för tjänstinnehavare — — — oförmögen;

d) för tjänstinnehavare — — — tjänstgöring.

Befinnes tjänstinnehavare vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har sådan tjänstinnehavare tillika antingen, där enligt 5 § rätt till hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år, eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år eller fråga är om läkare vid statens anstalter för sinnessjuka eller vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning eller förste provinsialläkare, som tillika är provinsialläkare, uppnått en levnadsålder av minst sextio år, eller, där fråga är om uppsyningsman, maskinist, förste förman eller förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, husfader, maskinist, förste förman eller förman vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala, assistent hos honom eller skogvaktare vid nämnda universitet, tjänstinnehavare inom den förvaltande eller bevakande personalen vid skogsstaten, föreståndare eller skogsrättare vid statens skogssko-

lor, eller de tjänstemän vid tullverket, lots- och fyrstaten, rikets allmänna kartverk och sjökarteverket, för vilka bestämmelserna i 5 § k) gälla, uppnått en levnadsålder av minst sextiotre år, eller ock, där fråga är om yrkesinspektris, yrkesinspektrissassistent, inspektris över sjuksköterskeväsendet, lotsförman eller lots, uppnått en levnadsålder av minst femtioåtta år, äge Konungen, uppå därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att från tjänsten avgå.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

Kungl. Maj:ts förslag avser dels ordnande av vissa med distriktsveterinärväsendets förstatligande sammanhängande pensionsfrågor, dels meddelande av bestämmelser om pensions- och tjänstålder för överläkare vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning, dels ock införande av ändrad benämning å lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

Med avseende å *distriktsveterinärernas pensionsförhållanden* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att nuvarande innehavare av distriktsveterinärbefattningar fortfarande skulle regelmässigt under landstingens medverkan bibehållas vid delaktighet i statens pensionsanstalt. Härom har *departementschefen* anfört bland annat följande:

Ett övertagande från statens sida av hela pensioneringskostnaden för den nuvarande distriktsveterinärkåren synes mig icke med fog kunna sättas i fråga, då landstingen förbundit sig att svara för distriktsveterinärernas pensionering och nu skulle befrias från samtliga avlöningskostnader. Att landstingen fortfarande skulle i oförminskad omfattning bestrida pensioneringskostnaden för nuvarande personal lärers också få anses hava varit en förutsättning för 1931 års riksdags beslut om distriktsveterinärväsendets förstatligande. Om däremot en distriktsveterinär, som före 1934 års ingång tillträtt sin befattning, sedermera erhåller transport till distrikt inom annat landstingsområde, synes det mig rimligt, att staten påtager sig den del av kostnaden för denne befattningshavares tjänstepensionering, vilken eljest skulle hava ålegat landstinget. Oavsett om landstinget eller staten svarar för huvudmannens kostnader för pensioneringen torde emellertid samtliga vid utgången av år 1933 i tjänst varande distriktsveterinärer böra med oförändrade villkor beträffande pensionsförmånerna kvarstå i statens pensionsanstalt i fråga om såväl tjänste- som familjepension.

Den, som första gången tillträder ordinarie distriktsveterinärbefattning efter den 31 december 1933 eller som efter nämnda tidpunkt övergår från länsveterinärbefattning till distriktsveterinärtjänst, bör däremot liksom civila befattningshavare i allmänhet i tjänstepensionshänseende vara underkastad civila pensionslagen samt för familjepension tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa.

Beträffande de distriktsveterinärer, som skulle bliva underkastade den civila pensionslagen, har i propositionen bland annat behandlats frågan

om storleken av pensionsunderlag och pensionsavgifter. Efter erinran, att distriktsveterinärerna för närvarande äro delaktiga i statens pensionsanstalt med ett pensionsunderlag av 3,500 kronor samt att genom pensionsförhöjning I beloppet av hel pension uppbringas till 3,960 kronor, har *departementschefen* härutinnan anfört följande:

Enligt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) gälla särskilda för de olika lönegraderna angivna underlag och avgiftsbelopp, men bestämmelserna härom bliva ej tillämpliga å distriktsveterinärerna, om dessa — såsom föreslagits — icke inplaceras i lönegrad. Då distriktsveterinärernas löneförmåner avvägs med hänsyn till att de därjämte åtnjuta inkomst av praktik, torde vidare för dem — liksom för länsveterinärer, provinssiakare, lantbruksingenjörer m. fl. tjänstemän i liknande ställning — böra fastställas högre pensionsunderlag än som svarar mot löneställningen. Distriktsveterinärlönesakkunniga hava föreslagit, att pensionsunderlagen skulle bestämmas till samma belopp, som gälla för befattningshavare i 21:a lönegraden inom allmänna civilförvaltningen. För manlig tjänst innehavare skulle hel pension då utgöra 4,200 kronor. Såsom skäl för detta förslag har åberopats, att distriktsveterinärernas nuvarande pensionsunderlag med tillägg av pensionsförhöjning utgör 3,960 kronor och att en placering i pensionshänseende i 20:e lönegraden med pensionsunderlag av 3,924 kronor alltså skulle medföra minskning i nuvarande pensionsförmåner. De sakkunnigas förslag har, såsom framgår av propositionen nr 153, lämnats utan erinran av medicinalstyrelsen, statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd. För egen del har jag emellertid funnit det föreslagna pensionsunderlaget vara väl högt, särskilt i betraktande av att länsveterinärerna i pensionshänseende äro placerade endast en lönegrad högre eller i 22:a lönegraden med ett pensionsunderlag för manlig tjänst innehavare av 4,476 kronor. Önskvärt hade varit att, efter närmare undersökning av såväl länsveterinärernas som distriktsveterinärernas totala inkomster av tjänsten, pensionsunderlagen kunnat på ett enhetligt sätt avvägas med hänsyn till förhållandet mellan den fasta lönen och praktikinkomsten. Då så icke kunnat ske, finner jag försiktigheten bjuda, att distriktsveterinärerna ungefärligen bibehållas vid nuvarande pensionsförmåner och således i detta avseende placeras något lägre än de sakkunniga ifrågasatt. Jag förordar, att för dem tillämpas de pensionsunderlag och de pensionsavgifter, som gälla för befattningshavare i 19:e lönegraden. Pensionsunderlaget skulle alltså för manlig tjänst innehavare bliva 3,924 kronor. Skillnaden mellan detta belopp och nuvarande pensionsunderlag för distriktsveterinär är så obetydlig, att den synes mig icke behöva inverka på frågans avgörande.

I likalydande *motioner I: 279* av herr *Tjällgren* samt *II: 456* av herrar *Sandström* och *Meyrhöffer* har hemställts, »att riksdagen ville besluta höja det av Kungl. Maj:t i proposition nr 165 föreslagna pensionsunderlaget för distriktsveterinär från 3,924 kronor till 4,200 kronor (21:a lönegraden)».

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen och motionerna.

I frågan om ordnandet av distriktsveterinärernas pensionsförhållanden efter distriktsveterinärväsendets förstatligande delar utskottet departementschefens uppfattning om att nuvarande distriktsveterinärer böra — med undantag, som i propositionen angivits — efter övergång i statstjänst fortfarande kvarstå i statens pensionsanstalt och att landstingen därvid böra alltjämt deltaga i kostnaderna för pensioneringen i hittillsvarande utsträckning. I anslutning till vad departementschefen i detta sammanhang yttrat vill utskottet för sin del understryka, att det måste betraktas såsom en bestämd förutsättning för vad riksdagen beslutat om övertagande av utgifterna för distriktsveterinärernas avlöning, att landstingen fortfarande i oförminskad omfattning bestrida pensioneringskostnader för nuvarande personal.

Vad angår storleken av pensionsunderlag och pensionsavgifter för distriktsveterinärer, vilka tillträda ordinarie befattning efter den 31 december 1933 och vilka därför enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle bli underkastade bestämmelserna i civila pensionslagen, har utskottet, med hänsyn till vad departementschefen på denna punkt anfört, funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet avstyrker alltså motionärernas yrkande om fastställande av högre pensionsunderlag. Med anledning av vad i motionerna anförts tillåter sig utskottet framhålla, att enligt Kungl. Maj:ts förslag någon ändring icke skulle komma till stånd i fråga om *nuvarande* befattningshavares ställning i pensionshänseende.

Vad det föreliggande lagförslaget innefattar i fråga om pensions- och tjänstålder för överläkare vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning har föranletts av ett av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen framlagt förslag om inrättande av en dylik befattning. Sedan sistnämnda förslag av riksdagen avslagits, erfordras icke de av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna i 5 § i) och 6 § sista stycket av pensionslagen.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt föranleder icke erinran eller yttrande från utskottets sida.

På grund av det anförda och med framhållande, att utskottet under 5 § g) av civila pensionslagen ansett sig böra föreslå viss redaktionell ändring, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I) med förklarande, att Kungl. Maj:ts med förevarande proposition framlagda lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinnehavares rätt till pension.¹

Härigenom förordnas, att 2 och 5 §§ lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Denna lag — — — stadgat.

I fråga om pension i vissa fall åt tjänstinnehavare, som vid kommunal mellanskolas ombildning till allmänt läroverk överflyttas till läroverket, så ock i fråga om pension åt distriktsveterinär, vilken till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet övergått i statens tjänst, är likaledes särskilt stadgat.

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:

för manlig — — — tjänstår;

för kvinnlig — — — tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) för kvinnlig — — — tjänstår;

b) för yrkesinspektris — — — tjänstår;

c) för tjänsteman — — — tjänstår;

d) för provinsialläkare — — — tjänstår;

e) för fyringenjör — — — tjänstår;

f) för förste — — — tjänstår;

g) för yrkesinspektör, skogs- och flottledsinspektör samt yrkesinspektörsassistent ävensom underinspektör inom yrkesinspektionen, för bergmästare, gruvingenjör, sprängämnesinspektören och statsinspektör över elektriska starkströmsanläggningar, för chefen för statens provningsanstalt samt avdelningschef och förste avdelningsingenjör vid anstalten, för lärare vid universite-

¹ Senaste lydelse se beträffande 2 § 1929: 152, 5 § g) 1932: 258 och 5 § h) 1925: 276.

ten, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkarinstitutet, undervisningsanstalterna för barnmorskor, veterinärhögskolan, Chalmers tekniska institut, fria konsternas akademi, musikaliska akademiens konservatorium, skogshögskolan, lantbrukshögskolan samt lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, för folkskolinspektör, för nomadskolinspektören, för avdelningsföreståndare och överassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, för avdelningsföreståndare vid statens växtskyddsanstalt och vid statens skogsförsöksanstalt, föreståndare för statens centrala frökontrollanstalt ävensom för statskonsulenter i olika grenar av lanthushållningen samt länsveterinärer: vid sextiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

h) för rektorer och lektorer vid tekniska fackskolor, tekniska gymnasier och tekniska elementarskolor, för manlig rektor vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte samt för distriktsveterinärer: vid sextiofem levnads- och trettio tjänstår;

i) för läkare — — — tjänstår;

k) för den — — — tjänstår;

l) för chefen — — — styrelse;

m) för lantbruksinspektör — — — tjänstår.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1934.

II) med bifall till Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag i övrigt samt med avslag å omförmälda motioner I: 279 och II: 456, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag,

a) föreskriva, att distriktsveterinär, som till följd av statens övertagande av distriktsveterinärväsendet med ingången av år 1934 övergår i statens tjänst, skall, så länge han kvarstår i sådan befattning, i pensionshänseende fortfarande tillhöra statens pensionsanstalt, varvid skola i huvudsak iakttagas av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 24 februari 1933 förordade grunder;

b) besluta, att för distriktsveterinär, å vilken lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) om civila tjänstinnehavares rätt till pension erhåller tillämpning, skola gälla det

pensionsunderlag och den pensionsavgift, som enligt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension tillämpas för befattningshavare i 19:e lönegraden; samt

e) förklara, att för länsveterinär samt för distriktsveterinär, å vilken lagen om civila tjänstinnehavares rätt till pension erhåller tillämpning, skall i fråga om tjänstårsberäkning för erhållande av pension gälla, att tjänstetid i av landsting avlönad befattning såsom distriktsveterinär tillgodoräknas i dess helhet, om tjänstepensionsavgift av befattningshavaren för nämnda tid erlagts till statens pensionsanstalt, men eljest med två tredjedelar.

Stockholm den 15 juni 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckningar å utlåtande nr 61.
